

ŹRÓDŁA INFORMACJI I MOTYWACJE DO PODJĘCIA STUDIÓW NA KIERUNKU INFORMACJA NAUKOWA I BIBLIOTEKOZNAWSTWO NA UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM W KATOWICACH

Wstęp

Na temat wyborów i motywacji do podjęcia kierunków studiów pojawiło się wiele publikacji. Naukowcy różnych dyscyplin zastanawiali się nad powodami wyboru konkretnych kierunków. Powstały takie prace, jak: *Motywy wyboru studiów i kierunku studiów wyższych* (Jarecki, 2008), *Wybrane czynniki warunkujące motywację wyboru studiów pielęgniarских* (Dziubak, Motyka, 2014), *Motywacje i oczekiwania studentów I roku Uniwersytetu Śląskiego związane z podjęciem studiów teologicznych* (Wójtowicz, 2005) czy „*Chcemy pracy!*” – *motywacje i oczekiwania studentów wobec uczelni ekonomicznych* (Wach-Kakolewicz, Sławecki, 2012).

Studenci informacji i bibliotekoznawstwa poddani zostali także stosownym badaniom. Ich rezultaty ogłoszono m.in. w publikacjach: *Motywacje wyboru kierunku studiów i przyszłego zawodu: wypowiedzi studentów Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej* (Żmigrodzki, 1986), *Bibliotekarz, redaktor czy infobroker? Studia z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa w edukacyjnych i zawodowych oczekiwaniach studentów* (Aleksandrowicz, Piasecki, 2012) oraz *Motywy wyboru i ocena kierunku informacji naukowa i bibliotekoznawstwo w świetle przeprowadzonych badań* (Makowska, Gamus, 2012).

Dotychczasowe badania ukazują studentów kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo jako osoby zadowolone z wyboru studiów. Ich motywacjami do podjęcia nauki w tej konkretnej dziedzinie były przede wszystkim chęć pracy w bibliotece lub innej instytucji związanej z książką, co wynikało z ich pasji i zamiłowania do książek. Informacje o kierunku studiów czerpano głównie z internetu. Ponieważ od przytoczonych wyników

---

¹ Uniwersytet Śląski w Katowicach, Instytut Nauk o Kulturze.

analiz upłynęło wiele lat, w dalszej części artykułu przedstawiono współczesne dociekania na ten temat, których podstawą były badania wykonane na grupie studentów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Charakterystyka kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach

Dyscyplina informacja naukowa i bibliotekoznawstwo jako kierunek studiów na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach pojawiła się w 1974 r. Swoją historię i tradycję zawdzięcza Adamowi Władysławowi Jaroszowi² i takim osobom, jak: Jerzy Ratajewski³, Henryk Sawoniak⁴, Bronisław Zyska⁵ czy Zbigniew Żmigrodzki⁶, a także dzięki wielu innym badaczom i naukowcom, m.in. Elżbiecie Gondek⁷, Marii Pawłowiczowej⁸, Irenie Sosze⁹.

² Historyk literatury polskiej, literatury staropolskiej i piśmiennictwa regionalnego, biografista, bibliograf i edytor, organizator bibliotekoznawstwa uniwersyteckiego na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, kierownik Zakładu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego (od 1974 r.), autor m.in. publikacji *W Trójkącie Przemysły. Z Krakowa na Śląsk i do Zagłębia Dąbrowskiego* (Katowice, 2007). (Uniwersytet Śląski w Katowicach. Zmarł doc. dr Adam W. Jarosz – profesor honorowy UŚ, 2020).

³ Bibliotekoznawca i bibliotekarz, współtwórca bibliotekoznawstwa na Uniwersytecie Śląskim. W latach 1971-1976 dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Śląskiego. Autor publikacji *Wprowadzenie do bibliotekoznawstwa czyli Wiedza o bibliotece w różnych dawkach* (Warszawa, 2002). (Uniwersytet Śląski w Katowicach. Bibliotekarz i bibliotekoznawca. Profesor Jerzy Ratajewski (21.02.1928 - 2.12.1999), 2000).

⁴ Bibliotekarz i bibliograf, pracownik Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej w Warszawie i Biblioteki Głównej Uniwersytetu Warszawskiego, autor m.in. *Międzynarodowej bibliografii bibliografii z zakresu informacji naukowej, bibliotekoznawstwa i dziedziny pokrewnych. 1945-1978* (Wrocław, 1985). (Gazeta Uniwersytecka UŚ. Słowo o Henryku Sawoniaku, b.d.).

⁵ Mikrobiolog, ekspert w zakresie ratowania zbiorów bibliotecznych i archiwalnych, autor m.in. publikacji *Biologia książki* (Katowice, 1996). (Gazeta Uniwersytecka UŚ. Przypominamy Prof. dr. hab. Bronisława Zyskę, b.d.).

⁶ Bibliotekarz, nauczyciel akademicki, bibliotekoznawca, prozaik i poeta. Organizator bibliotekoznawstwa w kraju, redaktor „Przeglądu Bibliotecznego”, „Bibliotekarza”, „Roczników Bibliotecznych”. Redaktor m.in. publikacji *Bibliografia: metodyka i organizacja* (Warszawa, 2000). (Prof. dr hab. Zbigniew Żmigrodzki. Życiorys, 2022).

⁷ Dyrektor Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w latach 2005-2012, prodziekan ds. dydaktycznych Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (2000-2002). Autorka m.in. publikacji *Polska książka literacka na Śląsku pod panowaniem pruskim 1795-1863* (Katowice, 1995). (Socha, 2017, s. 7-18).

⁸ Kierownik Zakładu Historii Książki i Bibliotek w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, współtwórca uniwersyteckiego środowiska bibliologicznego. Współautorka publikacji *Bibliografia piśmiennictwa polskiego na Śląsku „Śląski Korbut”* (Wrocław, 1980). (Gazeta Uniwersytecka UŚ. Niestrudzona wychowawczyni, b.d.).

⁹ Dyrektor Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w latach 1994-2005, kierownik Zakładu Nauk Pomocniczych Bibliotekoznawstwa (1994-1996) oraz Zakładu Czytelnictwa (1996-2006). Autorka publikacji *„Przykładne, użyteczne i zabawne”. O polskich książkach dla młodego odbiorcy na Śląsku w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku* (Katowice, 2001). (Gazeta Uniwersytecka UŚ. W służbie książki, 2018).

Obecnie (2022 r.) kierunek informacja naukowa i bibliotekoznawstwo realizowany jest na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego, w Instytucie Nauk o Kulturze. Studia odbywają się w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym, a także w ramach I i II stopnia (studia licencjackie i magisterskie). Kierunek jest interdyscyplinarny – czerpie zarówno z nauk społecznych, humanistycznych, jak i z nauk ścisłych oraz przyrodniczych. Studenci kształceni są przede wszystkim z zakresu bibliotekarstwa, organizacji dostępu do wiedzy, podstaw bibliologii i informatologii, wiedzy ogólnohumanistycznej oraz wiedzy o literaturze. Zajęcia dydaktyczne uzupełnione są również o treści z zakresu edytorstwa, bibliografii, ochrony zbiorów oraz lektoratów języków obcych.

Studia na kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo przygotowują do pracy w instytucjach, takich jak: biblioteki publiczne, naukowe, fachowe, szkolne i specjalne, mediateki, ośrodki informacji, centra kultury, wydawnictwa, księgarnie, archiwa czy firmy infobrokerskie.

Metodologia badań

Głównym celem niniejszego artykułu uczyniono rozpoznanie źródeł informacji, które zostały wykorzystane przez studentów podczas wyboru kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach oraz motywacji, jakimi kierowali się, podejmując niniejsze studia. Pobocznym celem stała się analiza oczekiwań studentów wobec zajęć dydaktycznych, postaw nauczycieli akademickich, a także poznanie ich planów zawodowych. Chcąc osiągnąć zakładane cele, wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego, z zastosowaniem ankiety (Schuman, 2013), by szczegółowo ustalić rodzaj źródeł informacji o kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, z jakich korzystali studenci przed podjęciem studiów. Jednocześnie wykonane zostały analizy motywacji, którymi kierowali się podczas wyboru kierunku oraz oczekiwań wobec kształcenia w tej dziedzinie.

Badania przeprowadzono za pośrednictwem internetu, dzięki aplikacji Formularze Google od 27 kwietnia do 12 maja 2021 roku. Kwestionariusz ankiety liczył 17 pytań oraz metryczkę. Badanie zawierało pytania otwarte oraz zamknięte. W sondażu wzięło udział 31 osób. Wszyscy uczestnicy byli studentami studiów stacjonarnych na kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (Tabela 1). Wśród respondentów przeważały studentki, stanowiąc 87,1% pytanych, co jest związane ze zjawiskiem feminizacji zawodu bibliotekarza, a co za tym idzie, większym zainteresowaniem kierunkiem osób płci żeńskiej. Ankietowani studiowali na roku trzecim studiów licencjackich (35,5%), roku drugim studiów licencjackich i roku pierwszym studiów magisterskich (po 22,6%) oraz roku drugim studiów magisterskich (19,3%). Większość

respondentów mieszkała w miastach liczących: do 100 000 mieszkańców – 38,7%, powyżej 250 000 mieszkańców – 19,4%, a do 50 000 i do 250 000 – po 16,1%. Mieszkańcy wsi stanowili jedynie 9,7% pytanych (zob. tabela 1).

Tabela 1. Ankietowani studenci kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo

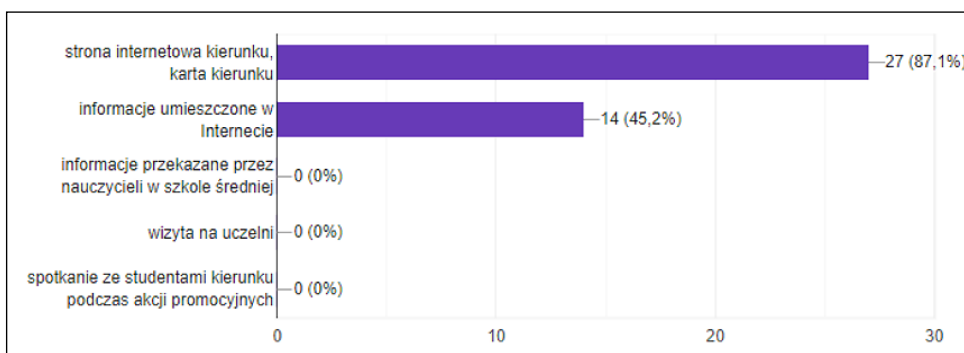
Płeć	Kobiety		Mężczyźni		
	87,1%		12,9%		
Tryb studiów	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne		
	100%		0%		
Rok studiów	I rok studiów licencjackich	II rok studiów licencjackich	III rok studiów licencjackich	I rok studiów magisterskich	II rok studiów magisterskich
	0%	22,6%	35,5%	22,6%	19,3%
Miejsce zamieszkania	Wieś	Miasto do 50 tys. mieszkańców	Miasto do 100 tys. mieszkańców	Miasto do 250 tys. mieszkańców	Miasto powyżej 250 tys. mieszkańców
	9,7%	16,1%	38,7%	16,1%	19,4%

Źródło: Opracowanie własne

Analiza ankiety

Wśród odpowiedzi na pytanie pierwsze, które dotyczyło źródeł informacji na temat kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo prowadzonym na Uniwersytecie Śląskim, wykorzystanych przez respondentów podczas wyboru studiów, dominowały dwie (zob. Il. 1). Młodzi ludzie przede wszystkim uzyskiwali niezbędne dla nich dane ze strony internetowej Uniwersytetu i karty kierunku¹⁰ (87%) oraz na podstawie bliżej nieskonkretyzowanych miejsc w internecie (45%). Żadna z osób ankietowanych nie zaznaczyła innych odpowiedzi, które były sugerowane w ankiecie, takich jak: informacje przekazane przez nauczycieli w szkole średniej, wizyta na uczelni, spotkanie ze studentami kierunku podczas akcji promocyjnych. W tym miejscu warto nadmienić, że strona WWW kierunku i karty kie-

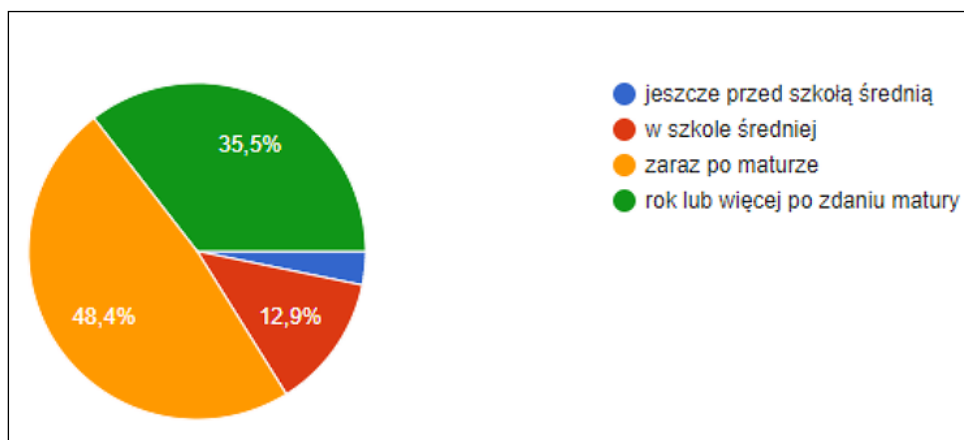
¹⁰ Karta kierunku to strona internetowa Uniwersytetu Śląskiego zawierająca informacje o programach kształcenia wszystkich kierunków studiów (Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2022).

II. 1. Pytanie z kwestionariusza: Z jakich źródeł informacji o kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo korzystałaś/korzystałeś podczas wyboru studiów? Źródło: Opracowanie własne

runku obejmuje informacje na temat ogólnej i szczegółowej charakterystyki kierunku oraz specjalności, efekty uczenia się, plany studiów, opisy modułów oraz przypisane do nich punkty ECTS.

Następnie zapytano ankietowanych, kiedy podjęli decyzję o studiowaniu na kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo (zob. II. 2). Większość respondentów (48,4%) decyzję o rozpoczęciu studiów powzięła zaraz po uzyskaniu świadectwa dojrzałości. Kolejnych 35,5% osób swoje studia wybrało nieco później, bo rok lub nawet więcej po zdaniu egzaminu maturalnego. W szkole średniej decyzję kontynuowania nauki na studiach bibliotekoznaw-

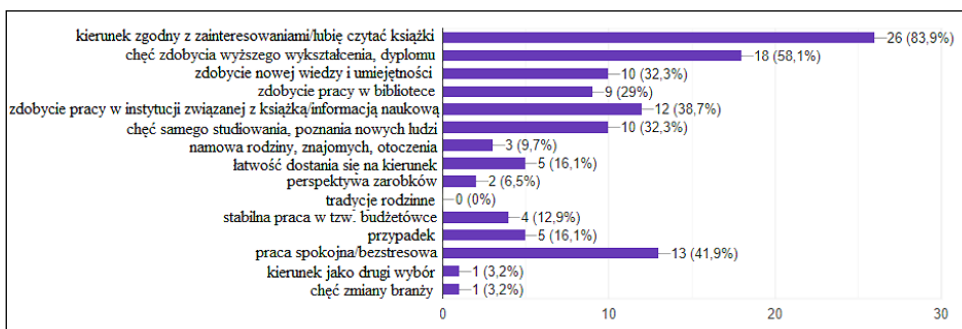
II. 2. Pytanie z kwestionariusza: Kiedy podjęłaś/podjąłeś decyzję o studiowaniu na kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo? Źródło: Opracowanie własne

czych podjęło 12,9% pytanym, a jedynie 3,2% ankietowanych postanowienie na temat swojej przyszłości zawodowej przedsięwzięło już przed rozpoczęciem kształcenia w szkole średniej.

Biorąc pod uwagę, że większość ankietowanych jako swoje źródło informacji o kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo wybrała internet, promocja kierunku przede wszystkim powinna pojawić się w mediach społecznościowych, np. poprzez tworzenie społeczności na Facebooku, dodawanie krótkich filmów promocyjnych na platformie YouTube czy aktywne uczestnictwo na Instagramie, a obecnie na jednej z najpopularniejszych platform wśród młodych ludzi, czyli na TikToku. Kolejnym pomysłem jest wyjście z promocją do szkół średnich. Wyniki ankiet pokazały, że tylko nieliczna grupa respondentów decyduje o wyborze studiów podjęła przed maturą. Znacząca większość ankietowanych studia wybrała już po zdaniu egzaminów dojrzałości. Spotkanie z uczniami szkół średnich może zainteresować ich kierunkiem informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, a niezdecydowanych przekonać do kontynuacji nauki w tej dyscyplinie.

Następne pytanie sondażu dotyczyło motywacji i powodów, dla których studenci podjęli studia na kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo (pytanie wielokrotnego wyboru). Przeważającą odpowiedzią, 83,9%, była zgodność kierunku z zainteresowaniami oraz hobby związane z czytaniem książek. Dla 56,1% ankietowanych motywacją była sama chęć zdobycia wyższego wykształcenia oraz dyplomu. Z kolei 41,9% studentów pracę w bibliotece uznało za pracę spokojną i bezstresową, co okazało się ważnym czynnikiem przy wyborze studiów. Chęć zdobycia pracy w bibliotece była motywacją dla 29% badanych, za to chęć zdobycia pracy w instytucji związanej z książką lub informacją naukową, innej niż biblioteka, wybrało 38,7% osób. Motywacją rozwoju, czyli chęcią zdobycia nowej wiedzy i umiejętności, kierowało się 32,3% ankietowanych. Ten sam wynik otrzymała odpowiedź o chęci samego studiowania oraz poznawania nowych ludzi. Część ankietowanych studentów, bo 16,1%, zaznaczyło odpowiedź związaną z łatwością dostania się na kierunek. Dla tak samo licznej grupy respondentów o wyborze kierunku zadecydował przypadek. Fakt, że praca w bibliotece jest pracą tzw. budżetową, czyli wiążącą się z bezpieczną umową o pracę oraz różnymi dodatkami i przywilejami, było powodem do podjęcia tego rodzaju studiów dla 12,9% studentów. Rzadziej, bo w 9,7% przypadków, wybór kierunku był wynikiem namowy rodziny, znajomych lub otoczenia, a dla 6,5% respondentów motywacją była perspektywa zarobków w przyszłej pracy pokrewnej z kierunkiem (zob. Il. 3).

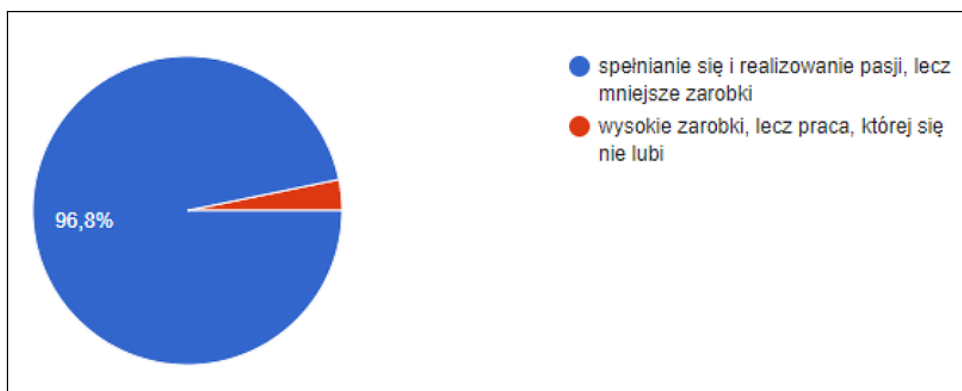
Podsumowując, głównymi czynnikami, które skłoniły studentów do rozpoczęcia nauki w tej konkretnej dyscyplinie, były pasja i zainteresowania. Wysoko plasującymi się odpowiedziami były także te związane z rozwojem osobistym oraz chęcią pracy na konkretnym stanowisku. Perspektywa zarobków, czy praca w tzw. „budżetówce”, jako przyczyny podjęcia studiów,

II. 3. Pytanie z kwestionariusza: Z jakiego powodu podjąłeś/podjęłaś studia na kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo? Źródło: Opracowanie własne

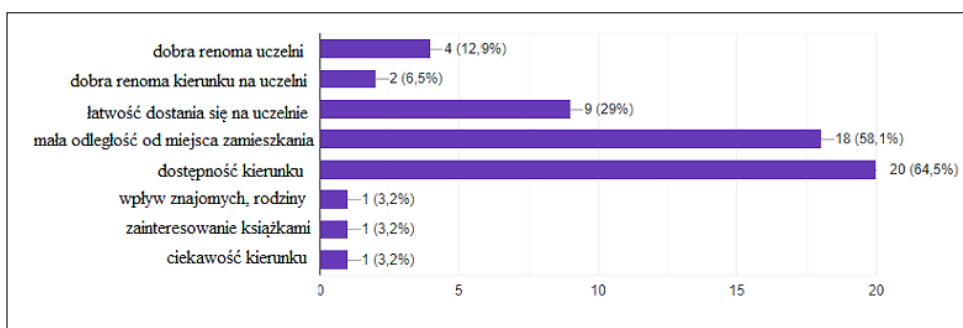
zostały wybrane jedynie przez niewielką grupę ankietowanych. Należy również wspomnieć o prawdopodobnej przyczynie takiego stanu rzeczy – zawód bibliotekarza nie jest najlepiej opłacanym na rynku pracy.

Dopełnieniem tych wniosków mogą być wyniki odpowiedzi na kolejne pytanie, w którym sondowano, co, według subiektywnego zdania studentów, jest ważniejsze w pracy zawodowej: spełnianie się i realizowanie pasji czy wysokie zarobki (zob. II. 4). Dominująca większość ankietowanych wybrała opcję pierwszą (96,8%). Świadczyć to może o tym, iż studenci kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo kierują się przede wszystkim czynnikami wyższego rzędu, to znaczy realizacją pasji, rozwojem czy nawet powołaniem, a nie motywacjami materialnymi, jakimi są wynagrodzenie, benefity czy dodatki.

II. 4. Pytanie z kwestionariusza: Co według Ciebie ważniejsze jest w pracy zawodowej? Źródło: Opracowanie własne

Z kolei przy wyborze uczelni wyższej, jaką był Uniwersytet Śląski, studenci kierowali się prozaicznymi powodami: dostępnością wybranego przez siebie kierunku (64,5%) oraz małą odległością od miejsca zamieszkania (58,1%). Dobra renoma, opinie czy miejsce Uniwersytetu w rankingach nie miały w tym przypadku większego znaczenia (szczegółowe dane procentowe pokazane są na Il. 5). Przyczyną podjęcia studiów na Śląsku może być również fakt, że niewiele uczelni w Polsce uruchamia w ostatnich latach kierunek informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, a to oznacza, że Uniwersytet Śląski nie posiada, zwłaszcza w najbliższej okolicy, konkurencji¹¹.

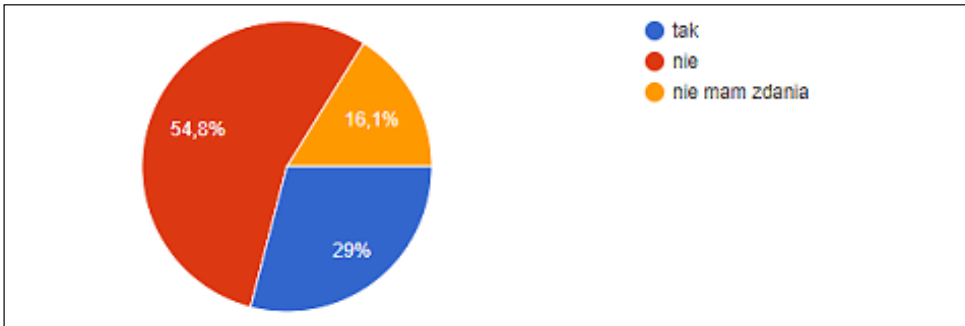
Il. 5. Pytanie z kwestionariusza: Co było motywem wyboru studiów na Uniwersytecie Śląskim? Źródło: Opracowanie własne

Ciekawe wnioski nasuwają się, patrząc na odpowiedzi respondentów na pytanie szóste: Czy ich oczekiwania wobec kierunku są zgodne z rzeczywistością. Ponad połowa studentów (54,8%) odpowiedziała przecząco (zob. Il. 6). Mimo to, przeważająca większość studentów (54,8%) w odpowiedzi na pytanie siódme zadeklarowała, że jest zadowolona z wyboru studiów (zob. Il. 7).

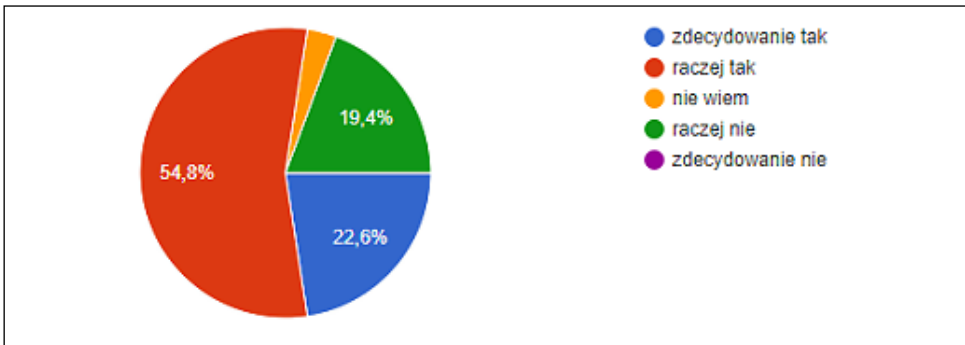
Można więc przyjąć, że pomimo braku dostatecznej wiedzy o programie kształcenia, czy początkowo innych wyobrażeń o kierunku, studenci odnaleźli się w realiach studiów. Ponadto, dla znacznej większości ankietowanych studentów (67,8%) kierunek informacja naukowa i bibliotekoznawstwo jest przyszłościowy oraz potrzebny, np. na rynku pracy, dla rozwoju nauki, dla społeczeństwa itp. (zob. Il. 8).

¹¹ Na dzień przeprowadzonych badań jedynie cztery uczelnie w Polsce otworzyły kierunek informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, to jest: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytet Śląski w Katowicach.

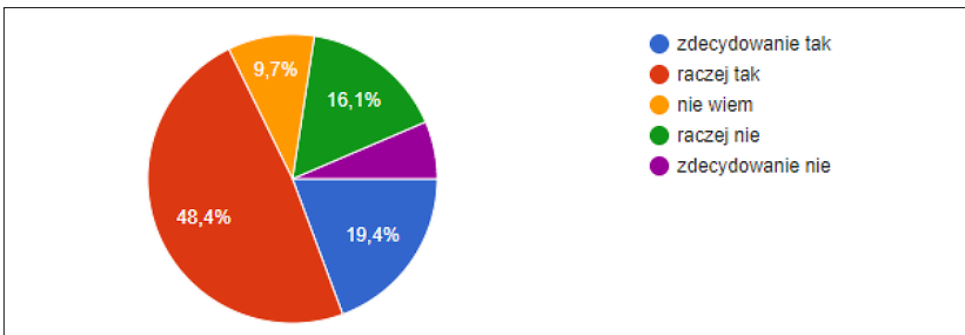

II. 6. Pytanie z kwestionariusza: Czy Twoje oczekiwania wobec kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo zanim podjęłaś/podjąłeś studia są zgodne z rzeczywistością? Źródło: Opracowanie własne

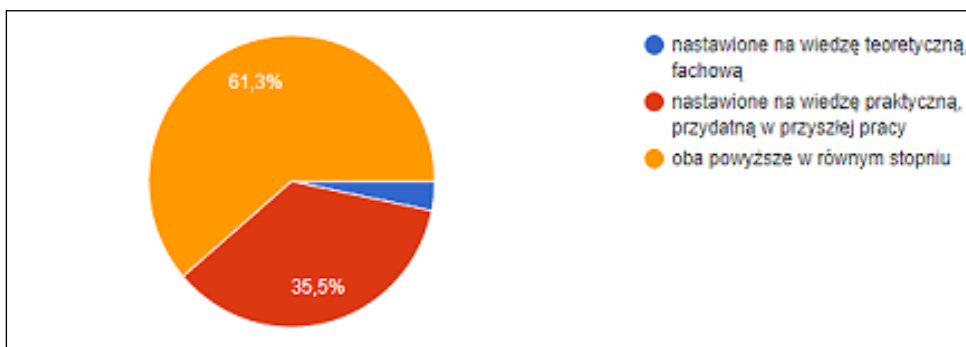
II. 7. Pytanie z kwestionariusza: Czy jesteś zadowolona/zadowolony z wyboru studiów? Źródło: Opracowanie własne

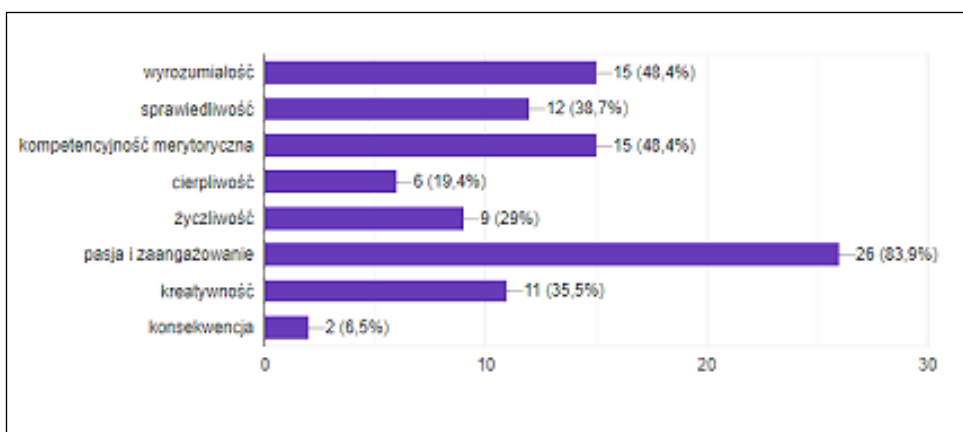
II. 8. Pytanie z kwestionariusza: Czy uważasz, że kierunek informacja naukowa i bibliotekoznawstwo jest przyszłościowy/potrzebny? Źródło: Opracowanie własne

Kolejna część badania dotyczyła oczekiwań studentów wobec kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo. Studenci od zajęć dydaktycznych oczekują zarówno wiedzy teoretycznej, fachowej, jak i wiedzy praktycznej, przydatnej w przyszłej pracy (zob. Il. 9). Postawa nauczyciela akademickiego, według ankietowanych, przede wszystkim powinna wyrażać pasję i zaangażowanie, wyrozumiałość oraz wysoki poziom kompetencji merytorycznych (zob. Il. 10).

Następne pytanie miało na celu wyłonić najciekawszy oraz najbardziej przydatny, według studentów, blok tematyczny realizowany na kierunku

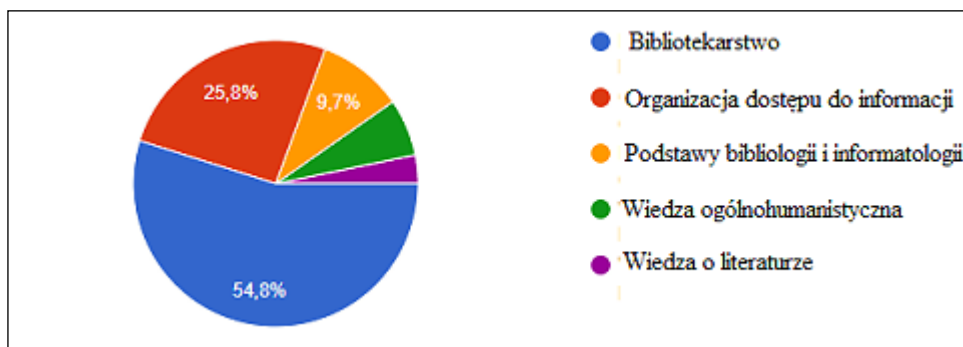

Il. 9. Pytanie z kwestionariusza: Jakie są Twoje oczekiwania wobec zajęć dydaktycznych? Źródło: Opracowanie własne

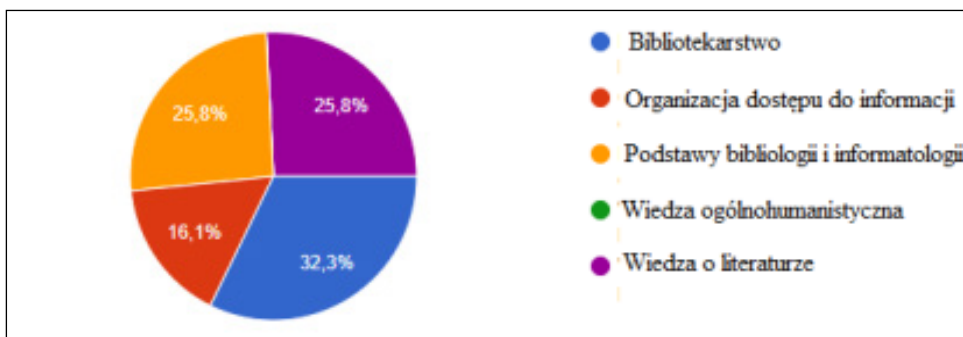

Il. 10. Pytanie z kwestionariusza: Które cechy, według Ciebie, powinien posiadać nauczyciel akademicki? Źródło: Opracowanie własne

informacja naukowa i bibliotekoznawstwo¹². W odpowiedziach na to pytanie (zob. Il. 11) dominowało bibliotekarstwo (54,8%). Blok ten obejmuje m.in. takie przedmioty, jak: zarządzanie zbiorami bibliotecznymi – gromadzenie i udostępnianie; formalne i rzeczowe opracowanie dokumentów; systemy biblioteczne; ochrona zbiorów bibliotecznych; organizacja i zarządzanie biblioteką. Z kolei wybór najciekawszego bloku tematycznego okazał się niemożliwy, ponieważ studenci mają zróżnicowane zdanie na ten temat (zob. Il. 12).

Il. 11. Pytanie z kwestionariusza: Który z bloków tematycznych realizowanych na kierunku INIB uważasz za najbardziej przydatny? Źródło: Opracowanie własne

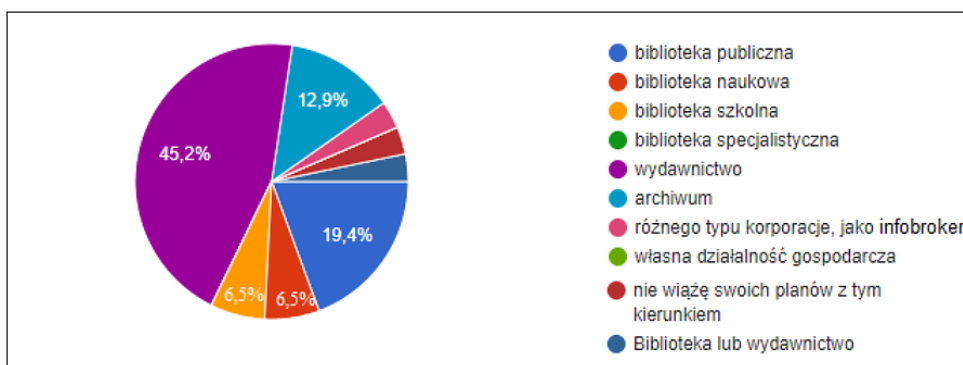

Il. 12. Pytanie z kwestionariusza: Który z bloków tematycznych realizowanych na kierunku INIB uważasz za najciekawszy? Źródło: Opracowanie własne

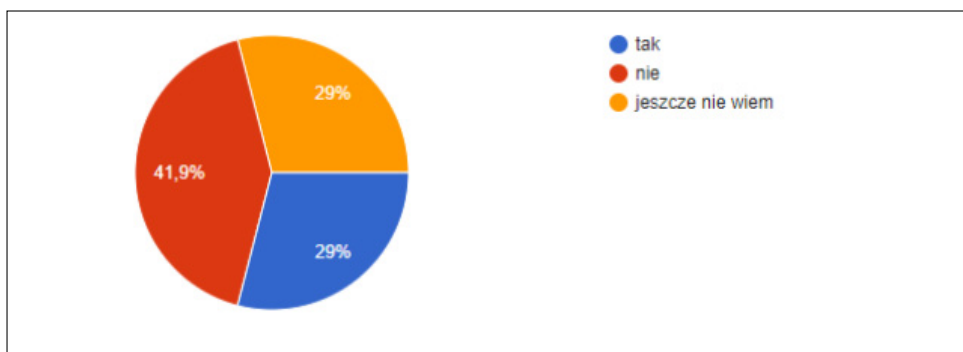
¹² Bloki tematyczne są zgodne z modułami wyodrębnionymi w opisie siatki studiów licencjackich, umieszczonej na stronie internetowej z katalogiem kierunków (Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2022).

Kolejna grupa pytań miała na celu ukazać, jakie plany na przyszłość posiadają studenci. Znaczna większość respondentów wiąże swoje perspektywy zawodowe z instytucjami związanymi z kierunkiem informacja naukowa i bibliotekoznawstwo (zob. Il. 13). Zaskoczeniem mogą być jednak kategorie instytucji, w których ankietowani mają zamiar w przyszłości szukać pracy. Głównym wyborem było wydawnictwo (45,2%), dopiero później biblioteka publiczna (19,4%), a trzecią najczęściej pojawiającą się instytucją okazało się archiwum (12,9%).

Następnie, poproszono ankietowanych o odpowiedź na pytanie, czy mają zamiar kontynuować naukę na kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo (zob. Il. 14). I tak, 29% badanych odpowiedziało na pytanie twierdząco, tyle samo osób nie było w stanie zdecydować o swojej przyszłości,

Il. 13. Pytanie z kwestionariusza: Jeśli wiążesz plany zawodowe z kierunkiem informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, to w jakiej instytucji? Źródło: Opracowanie własne

Il. 14. Pytanie z kwestionariusza: Czy masz zamiar kontynuować naukę na kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo? Źródło: Opracowanie własne

ale aż 41,9% respondentów nie miało w planach kontynuowania studiów w wybranej wcześniej dyscyplinie.

Podsumowanie

Studenci, podejmując studia, swoją wiedzę o kierunku, jak wynika z badań, czerpali przede wszystkim z internetu, ze strony internetowej kierunku oraz karty kierunku. W obu tych przypadkach przyszli studenci mogli tam znaleźć ogólne oraz szczegółowe informacje o charakterystyce kierunku oraz opisy modułów. Ich pierwsze wyobrażenia na temat kierunku bardzo często różniły się od rzeczywistego programu nauczania. Sygnalizuje to potrzebę wypracowania lepszej formy komunikacji między Uniwersytetem a potencjalnymi kandydatami, przyszłymi studentami.

Przeprowadzone badania udowodniły też, że studenci informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, podejmując decyzje o swojej drodze zawodowej, kierują się przede wszystkim potrzebami wyższego rzędu. W przyszłej pracy ważniejsza jest dla nich realizacja pasji oraz rozwijanie swoich umiejętności i zainteresowań niż korzyści materialne. Jest to postawa, której również oczekują od nauczycieli akademickich. Zaangażowanie, pasja i wyrozumiałość wykładowcy/prowadzącego, połączone z merytorycznym, fachowym i praktycznym podejściem do realizacji zajęć dydaktycznych, jest tym, co według studentów daje najbardziej efektywne wyniki kształcenia.

Biorąc pod uwagę odpowiedzi udzielone przez respondentów, większość studentów, pomimo początkowego innego wyobrażenia o kierunku, jest zadowolona z wyboru studiów. Kierunek informacja naukowa i bibliotekoznawstwo uważa za potrzebny i przyszłościowy, a swoje plany zawodowe wiąże z instytucjami, takimi jak wydawnictwa, biblioteki, archiwa.

Wyniki przeprowadzonych badań, które pozwoliły ustalić, z jakich źródeł studenci korzystali, poszukując informacji o kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, jakimi motywacjami kierowali się podejmując naukę na tym kierunku oraz jakie oczekiwania mają wobec studiów, zajęć dydaktycznych i nauczycieli akademickich, powinny zostać wykorzystane do dalszego rozwoju i promocji kierunku, poprzez wypracowanie nowej, bardziej skutecznej formy komunikacji ze studentami.

Bibliografia

Aleksandrowicz, R., Piasecki, T. (2012). Bibliotekarz, redaktor czy infobroker? Studia z zakresu informacji naukowej i bibliotekoznawstwa w edukacyjnych i zawodowych oczekiwaniach studentów. *PTINT Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej*, 20(1), 14-22.

Dziubek, M., Motyka, M. (2014). Wybrane czynniki warunkujące motywację wyboru studiów pielęgniarstwa. *Problemy Pielęgniarstwa*, 22(2), 136-141.

- Gondek, E. (2003). Słowo o Henryku Sawoniaku. *Gazeta Uniwersytecka UŚ*, 6(106), 9.
- Heska-Kwaśniewicz, K. (2014). Niestrudzona wychowawczyni. *Gazeta Uniwersytecka UŚ*, 5(215), 20-21.
- Jarecki, W. (2008). Motywy wyboru studiów i kierunku studiów wyższych. *Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania*, 3, 143-53.
- Jarosz, A., Ociecek, G. (2006). Przypominamy Prof. dr. hab. Bronisława Zyskę. *Gazeta Uniwersytecka UŚ*, 10(140), 14-15.
- Makowska, E., Gamus, P. (2012). Motywy wyboru i ocena kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo w świetle przeprowadzonych badań. *Bibliotekarz*, 4, 8-11.
- Uniwersytet Śląski w Katowicach. *Karta kierunku – Informacja Naukowa i Bibliotekoznawstwo*. Pobrane 8 kwietnia 2022, z <https://informatore.us.edu.pl/kierunki/W1-S1BN19.2020/1>
- Uniwersytet Śląski w Katowicach. *Katalog studiów – Informacja Naukowa i Bibliotekoznawstwo*. Pobrane 8 kwietnia 2022, z <https://katalog.us.edu.pl/catalog/program/view?id=3703>
- Uniwersytet Śląski w Katowicach. Zmarł doc. dr Adam W. Jarosz – profesor honorowy UŚ. Pobrane 8 kwietnia 2022, z <https://us.edu.pl/zmarl-doc-dr-adam-w-jarosz-profesor-honorowy-us/>
- Prof. dr hab. Zbigniew Żmigrodzki. Życiorys. Pobrane 8 kwietnia 2022, z <http://www.ibin.us.edu.pl/zmigr/index.html>
- Schuman, H. (2013). *Metoda i znaczenie w badaniach sondażowych*. Warszawa: Oficyna Naukowa.
- Socha, I. (2017). Profesor Elżbieta Gondek – w służbie nauki o książce oraz akademickiej dydaktyki bibliotekoznawczej i informatologicznej. W: A. Pulikowski (red.), *Kultura książki i informacji : księga jubileuszowa dedykowana Profesor Elżbiecie Gondek* (s. 7-18). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Wach-Kąkolewicz, A., Sławecki, B. (2012). „Chcemy pracy!” – motywacje i oczekiwania studentów wobec uczelni ekonomicznych. *Kwartalnik Ekonomistów i Menedżerów*, 25(3), 149-163.
- Wilkoń, T. (2018). W służbie książki. *Gazeta Uniwersytecka UŚ*, 4(254), 20-21.
- Wójtowicz, M., (2005). Motywacje i oczekiwania studentów I roku Uniwersytetu Śląskiego związane z podjęciem studiów teologicznych. *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne*, 38(2), 449-463.

Żmigrodzki, Z. (2000). Bibliotekarz i bibliotekoznawca. Profesor Jerzy Ratajewski (21.02.1928 - 2.12.1999). *Gazeta Uniwersytecka UŚ*, 5(72), Pobrane 8 kwietnia 2022, z <https://gazeta.us.edu.pl/node/187041>

Żmigrodzki, Z. (1986). Motywacje wyboru kierunku studiów i przyszłego zawodu : wypowiedzi studentów Bibliotekoznawstwa i Informatyki. *Roczniki Biblioteczne*, 1/2, 343-351.

Julia Lewandowska

Sources of information and motivations after taking a course in scientific information and library science at the University of Silesia in Katowice

Abstract

The article presents the results of the survey conducted in 2021, the purpose of which was to learn about the sources of information used by students of the University of Silesia in Katowice on the field of Science Information and Library Science. With these quantitative and qualitative methods, the sources of information about the course were analyzed, as well as students' motivations to start studies, their career plans after graduation and expectations towards the university, whose task is to prepare them for participation in the labor market. The results of the research can be used for the further development of the field of study and initiate a discussion on changes in the process of communication with the student.

Keywords: sources of information about studies, motivation to study, student expectations, scientific information and library studies, University of Silesia in Katowice

Julia Lewandowska

Źródła informacji i motywacje do podjęcia kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach

Streszczenie

W artykule przedstawiono wyniki badań sondażowych wykonanych w 2021 r., których celem było poznanie źródeł informacji wykorzystanych przez studentów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na temat kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo. Dzięki metodom ilościowej oraz jakościowej przeanalizowano źródła informacji o kierunku, a także motywacje studentów do podjęcia studiów, ich plany zawodowe po zakończeniu nauki oraz oczekiwania wobec uczelni, której zadaniem jest przygotowanie ich do uczestnictwa w rynku pracy. Wyniki badań mogą posłużyć dalszemu rozwojowi kierunku oraz zapoczątkowaniu dyskusji na temat zmian w procesie komunikacji ze studentem.

Słowa kluczowe: źródła informacji o studiach, motywacja do studiowania, oczekiwania studentów, informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, Uniwersytet Śląski w Katowicach